

## **КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

18 грудня 2019 року

№ 20/11

Про схвалення рекомендацій виїзного засідання  
Комітету на тему: «Проблемні питання в лісовій  
галузі та їх законодавче врегулювання»

Розглянувши проект рекомендацій виїзного засідання Комітету на базі відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Боярська лісова дослідна станція» на тему: «Проблемні питання в лісовій галузі та їх законодавче врегулювання» та беручи до уваги інформацію, надану міністерствами, центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями, а також пропозиції, висловлені у виступах під час обговорення проблемних питань у лісовій галузі,

Комітет вирішив:

1. Схвалити рекомендації виїзного засідання Комітету на тему: «Проблемні питання в лісовій галузі та їх законодавче врегулювання» (додаються).
2. Направити рекомендації виїзного засідання Комітету на тему: «Проблемні питання в лісовій галузі та їх законодавче врегулювання» Кабінету Міністрів України, Міністерству енергетики та захисту довкілля, Міністерству фінансів України, Міністерству освіти та науки України, Державному агентству лісових ресурсів України, Державній службі України з надзвичайних ситуацій, Національній поліції України.

**Голова Комітету**

**О. БОНДАРЕНКО**

СХВАЛЕНО  
рішенням Комітету з питань екологічної  
політики та природокористування  
від 18 грудня 2019 року № 20/11

**РЕКОМЕНДАЦІЇ**  
**виїзного засідання Комітету на тему: «Проблемні питання в лісовій галузі**  
**та їх законодавче врегулювання»**

Відповідно до Плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування на період другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, затвердженого Рішенням Комітету від 30 жовтня 2019 року № 9/10 (зі змінами), 13 грудня 2019 року проведено виїзне засідання Комітету на базі відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Боярська лісова дослідна станція» на тему: «Проблемні питання в лісовій галузі та їх законодавче врегулювання».

*Щодо функціонування та підтримки виробничих підрозділів для підготовки спеціалістів на базі Боярської лісової дослідної станції*

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Боярська лісова дослідна станція» (далі – Боярська ЛДС) – це сучасне комплексне державне підприємство, що поєднує в собі виробничу, навчальну та наукову діяльність і є головною базою для проведення навчальних та виробничих практик, а також місцем постійних наукових досліджень.

Головними напрямками роботи наукових співробітників Боярської ЛДС є розробка і вдосконалення екологічно безпечних систем ведення лісового господарства, ефективних технологій лісовідновлення і лісорозведення, теоретичних та технологічних основ вирощування енергетичних плантацій. Значна увага приділяється лісовому насінництву, селекції, комплексному захисту лісів від шкідників і хвороб, екологічним дослідженням підвищення стійкості лісів, моніторингу та сертифікації лісів, опрацюванню новітніх інформаційних технологій для лісового господарства.

Відповідно до інформації Національного університету біоресурсів і природокористування України (далі – НУБіП) за результатами проведених польових та камеральних робіт Боярською ЛДС підготовлено «Проект організації та розвитку лісового господарства Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Боярська лісова дослідна станція», де визначені обсяги лісогосподарських, лісовідновних, лісозахисних робіт та протипожежних заходів, напрямів розвитку мисливського господарства, рекомендації щодо використання лісів для рекреаційно-оздоровчих цілей на період з 2018 по 2027 роки.

Відповідно до листа НУБіП Міністерство енергетики та захисту довкілля, Київська обласна державна адміністрація, Київська міська рада без

вмотивованих причин зволікають з погодженням проектної документації з матеріалів лісовпорядкування по Боярській ЛДС.

#### *Щодо фінансування лісового господарства*

Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» за КПКВК 2409060 «Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді» передбачено бюджетне фінансування в сумі 156,913 млн. грн., при потребі 669,290 млн. грн.

У 2014 році фінансова підтримка галузі становила 377,4 млн. грн, у 2016 році - 66 млн. грн., у 2019 році – 145 млн. грн.

Відсутність фінансування лісгосподарських підприємств протягом 2016-2019 рр. призвело до катастрофічного погіршення економічної ситуації у цих підприємствах, особливо південно-східного регіону України. Зупинені роботи зі створення нових захисних насаджень, не здійснюються попереджувальні протипожежні заходи в лісах, що підвищило ризик виникнення лісових пожеж, осередків шкідників і хвороб лісу, які негативно впливають на екологічний стан держави та призводять до надзвичайних наслідків.

Відсутність бюджетної підтримки проектних, лісозахисних та інших установ, призведе до їх повного банкрутства та звільнення кваліфікованих кадрів.

Також Держлісагенство відзначає необхідність створення Державного фонду розвитку лісового господарства у складі спеціального фонду Державного бюджету України. Кошти фонду пропонують формувати від надходжень рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів та за рахунок лісових платежів, штрафів і витратитись крім першочергових заходів з лісовідновлення, охорони та захисту лісів в не ресурсних областях на технічне переоснащення, будівництво лісових доріг, інноваційний розвиток, наукові дослідження.

#### *Щодо національної інвентаризації лісів*

За інформацією Національного лісотехнічного університету України більшість країн світу вичерпну інформацію про лісосировинні ресурси отримує шляхом здійснення національної інвентаризації лісів (НІЛ), яка орієнтована, перш за все, на швидке отримання об'єктивної і точної оцінки деревних ресурсів. Дані НІЛ повинні служити базовою інформаційною основою для державного обліку лісів України. Вони можуть бути використані для розроблення державної лісової політики, лісових програм, планування інвестицій у лісове та лісопереробне виробництво, оцінки лісових земель, покращення ведення лісового господарства, наукових досліджень та удосконалення екологічної політики.

За інформацією Держлісагентства, прийняття внесеного на розгляд Верховної Ради України проекту Закону про внесення змін до Лісового кодексу України щодо проведення національної інвентаризації лісів (реєстр. № 2379) запровадить правове регулювання національної інвентаризації лісів, розширить обсяг та поліпшить якість даних про ліси, що забезпечить необхідну інформаційну основу для формування стратегічних цілей та завдань державної політики у сфері лісового господарства.

#### *Щодо масового всихання лісів*

Держлісагентство повідомляє, що зміна клімату, падіння рівню ґрунтових вод, коливання температур призводить до того, що насадження слабнуть і стають більш вразливими до заселення шкідниками, зокрема, короїдами. Внаслідок чого в Україні гостро стоїть проблема всихання лісів. Лісівники не в змозі вчасно протидіяти поширенню «біологічної пожежі» внаслідок законодавчої «зарегульованості».

Лісівники повинні мати можливість швидкого реагування на появу шкідників, адже втрата деревиною технічної якості це не лише збитки підприємства, це і втрата податків та платежів до бюджетів різних рівнів.

*Щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства при веденні лісового господарства*

За інформацією Держекоінспекції, згідно узагальненої інформації результатів здійснення державного нагляду (контролю) дотримання вимог природоохоронного законодавства при веденні лісового господарства, Держекоінспекцією та її територіальними органами, за перше півріччя 2019 року до адміністративної відповідальності притягнуто 2368 осіб на загальну суму штрафів 668 тис. 642 грн. Розрахована шкода, заподіяна державі порушенням вимог лісового законодавства, становить 54 млн. 703 тис. 803 грн. Відповідачам пред'явлено 400 претензій та позовів за екологічні збитки в лісових насадженнях на загальну суму 35 млн. 914 тис. 235 грн., із них стягнуто 3 млн. 211 тис. 384 грн.

Розрахунок шкоди завданої державі незаконними рубками проводиться відповідно до Такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 23.07.2008 № 665, згідно замірів пнів зрізаних дерев. Площа, на якій проведено незаконну вирубку та кубомаса зрізаних дерев при проведенні розрахунків шкоди завданої лісу не встановлюється.

Держекоінспекція зазначила, що при порушенні природоохоронного законодавства наразі відсутні методики нарахування збитків нанесених державі та навколишньому природному середовищу зокрема за: порушення вимог Санітарних правил в лісах України; правил поліпшення якісного складу лісів; несвоєчасне та неякісне проведення рубок догляду за молодняком; не якісне проведення відновлення лісу та догляд за лісовими культурами; не своєчасне проведення заходів з покращення санітарного стану лісів; проведення інших рубок не пов'язаних з веденням лісового господарства; використання лісових земель за не цільовим призначенням та інше.

*Щодо протипожежного захисту лісів*

Підрозділи Державної служби України з надзвичайних ситуацій протягом пожежонебезпечного періоду 2019 року здійснювали посилений моніторинг пожежної обстановки у лісах, оперативно реагували на виникнення пожеж, особливо на початковому етапі, комплексно застосовували наземні та авіаційні сили під час гасіння пожеж.

За оперативними даними ДСНС у 2019 році у лісовому фонді держави кількість пожеж порівняно з аналогічним періодом 2018 року збільшилася на 3,9 %, а площа на 5,4 % (2019 рік – 1 тис. 307 пожеж, 1 тис. 394 га, 2018 рік – 1 тис. 258 пожеж, 1 тис. 323 га).

Найбільша кількість лісових пожеж виникла у Херсонській області – 162 пожежі на площі 168 га, Київській – 141 пожежа (203 га) та Дніпропетровській – 122 пожежі (90 га).

Також щорічно в Україні відбуваються масові сільгосппали, випалювання водно-болотної рослинності, що часто переходить в лісові пожежі. В 2019 році, за оцінками міжнародних експертів Україна зайняла I місце в Європі по площі сільгосппалів. При цьому за період гніздування та розмноження знищується тваринний світ, рідкісні рослини занесені до Червоної Книги. Площа таких пожеж складає щорічно десятки тисяч гектарів в тому числі у державному лісовому фонді до 10 тис. га щороку.

#### *Щодо мисливської галузі в Україні*

Площа наданих в користування мисливських угідь в Україні становить 38,3 млн. га.

За останні 5 років чисельність копитних мисливських тварин зменшилась в цілому по Україні на 16,3 тис. голів. Загальні витрати на ведення мисливського господарства в Україні за 2018 рік становлять 360,2 млн. грн., а надходження від ведення мисливського господарства – 228,3 млн. грн., тобто окупність мисливського господарства становить 63%.

У 2018 році на порушників правил полювання складено 3688 протоколів, до адміністративної відповідальності притягнуто 3654 порушника правил полювання, з них стягнуто 765 тис. грн. штрафів та відшкодовано завданих збитків на суму 376 тис. гривень.

Основними проблемними питаннями, які не дозволяють підвищити ефективність ведення мисливського господарства є: недосконалість нормативно-правової бази; мисливське господарство залишається збитковою галуззю; низька чисельність основних видів мисливських тварин; висока чисельність хижих і шкідливих для мисливського господарства тварин; високий рівень браконьєрства; низька ефективність роботи мисливствознавців та єгерської служби унаслідок великої площі обслуговуваних угідь; низькі обсяги розведення дичини в мисливських угіддях та інше.

Врегулювання проблемних питань сприятиме переведенню мисливського господарства на засади сталого розвитку та ефективного управління мисливським господарством, збереженню біорізноманіття та невиснажливого мисливського користування, зростанню частки продукції мисливського господарства у внутрішньому валовому продукті, забезпеченню зайнятості та соціальної захищеності працівників мисливського сектору.

#### *Щодо збільшення лісистості та сертифікації лісів*

Також програма діяльності Кабінету Міністрів України, яка затверджена Постановою Верховної Ради України від 04.10.2019 р. № 188-IX, містить ціль 9.7. «Українці зберігають природні екосистеми для нащадків», для якої одним із показників ефективності її досягнення є «збільшення лісистості та сертифікація лісів згідно з вимогами FSC».

Зростання площі сертифікованих лісів та поліпшення ведення лісового господарства можливе за умови формування засад національної лісової політики та удосконалення законодавчо-правової бази.

Виходячи з вищевикладеного, Комітет вирішив:

1. Інформацію щодо проблемних питань у лісовій галузі та їх законодавчого врегулювання взяти до відома.

2. Рекомендувати:

2.1. Кабінету Міністрів України:

розробити і подати до Верховної Ради України законопроекти щодо внесення змін до нормативно-правових актів, що регулюють питання ведення лісового та мисливського господарства, зокрема Лісового кодексу України, законів України «Про тваринний світ», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про мисливське господарство»;

внести зміни до підзаконних нормативних актів, зокрема Санітарних правил у лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 № 555; постанови Кабінету Міністрів України від 23.07.2018 № 665 «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної лісу»;

розробити та подати на розгляд Верховної Ради України проект Закону про ринок деревини;

прийняти постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про єдину державну систему електронного обліку деревини»;

підвищити адміністративну і кримінальну відповідальність за правопорушення у лісовій та мисливській галузі.

2.2. Кабінету Міністрів України, Міністерству енергетики та захисту довкілля, Державному агентству лісових ресурсів України, Державній службі України з надзвичайних ситуацій, Національній поліції України:

розробити політику (стратегію) розвитку лісової галузі України;

розробити Державну цільову програму розвитку лісового господарства України «Ліси України – 2030»;

розробити Стратегію адаптації лісів та лісового господарства України до зміни клімату;

розробити державну програму залісення з метою збільшення лісистості території України;

розробити концепцію розвитку мисливського господарства;

забезпечити проведення національної інвентаризації лісів України;

внести зміни до Правил пожежної безпеки в лісах України, затверджених наказом Держкомлісгоспу України від 27.12.2004 № 278;

розробити та впровадити новітні технології профілактики, виявлення та своєчасної локалізації лісових пожеж, зокрема з використанням сучасних геоінформаційних систем;

посилити контроль за обігом деревини та запровадити єдину державну систему електронного обліку та прозорості реалізації деревини на конкурсних засадах;

переглянути методики нарахування збитків завданих державі та навколишньому природному середовищу незаконними рубками;

розглянути питання щодо запровадження відповідальності для посадових осіб, які проектують та погоджують заходи в лісовому господарстві та надають

дозволи для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів, дії яких призводять до порушень природоохоронного законодавства; за несвоєчасну передачу матеріалів про вчинення правопорушень до правоохоронних органів.

2.3. Кабінету Міністрів України, Міністерству фінансів України, Міністерству енергетики та захисту довкілля, Державному агентству лісових ресурсів України розглянути питання щодо:

можливості створення Державного фонду розвитку лісового господарства;

можливості збільшення обсягу видатків за бюджетною програмою КПКВК 2409060 «Ведення лісового і мисливського господарства, охорона та захист лісів в лісовому фонді».

2.4. Кабінету Міністрів України, Міністерству освіти та науки України:

сприяти забезпеченню державної підтримки функціонування відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Боярська лісова дослідна станція» та подібних підрозділів при вищих навчальних закладах.

3. Рішення направити Кабінету Міністрів України, Міністерству енергетики та захисту довкілля України, Міністерству фінансів України, Міністерству освіти та науки України, Державному агентству лісових ресурсів України, Державній службі України з надзвичайних ситуацій, Національній поліції України.

**Голова Комітету**

**О. БОНДАРЕНКО**